Motion till riksdagen 1986/87:A431

Inga Lantz m. fl. (vpk)

Åtgärder mot utarmning av vissa regioner

Hur Stockholmsregionens framtida struktur och roll i Sverige skall se ut har en mycket stor betydelse, eftersom sättet att lösa denna fråga bestämmer grunderna för samhällsutvecklingen i hela landet på flera plan.

Stockholms läns andel av Sveriges befolkning har successivt ökat under senare år och är nu uppe i 18,9 %. Stockholms län svarade t. ex. för 98 % av Sveriges totala folkökning (= 16 000 personer) 1985 och för 96 % året dessförinnan. Merparten av dem som flyttar in i regionen är unga människor mellan 16 och 24 år. En stor andel av dessa har bra utbildning eller planerar att skaffa sig en sådan. En stor grupp tillhör unga familjer med små barn.

Vid årsskiftet 1985—1986 var antalet invånare i Stockholms län 1 578 299 personer. År 2000 beräknar länsstyrelsen att invånarantalet kommer att uppgå till 1 718 000 invånare. Denna stora befolkningsökning kommer att ställa stora krav på samhället i form av bostadsbyggande, utbildning, barnomsorg, vård etc.

Samtidigt som denna utveckling gäller för Stockholmsregionen utarmas andra delar av landet katastrofalt både vad gäller rena befolkningstal, kunskap och investeringar i form av arbete och kapital.

Under ett kvartal under 1986 ökade nettoinflyttningen i Stockholms och Göteborgs län med över 3 000 personer. Samtidigt hade Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Gävleborg, Kopparberg, Västmanland, Södermanland, Kalmar, Blekinge och Kristianstads län en nettoutflyttning på 1 800 personer.

Flyttningarna går mot de största städerna och mest mot Stockholm. Orsakerna till dessa nya och för landet i stort förödande flyttningar är att söka i marknadskrafterna. Det är med andra ord tillgång eller brist på arbete som förorsakar omflyttningen. Det är företagen som till största delen suveränt bestämmer hur flyttlassen skall gå i vårt land. Det är beslut i företagsledningar som avgör om jobben i en bygd skall försvinna. Kommunerna har ingenting att sätta emot marknadens krafter där det enbart är profiten som styr.

Den nya tekniken kommer med all sannolikhet att ytterligare förvärra det totala sysselsättningsläget för landet men också att vidga de regionala klyftorna än mer. Den snabba teknikutvecklingen drabbar nämligen i första hand regioner med stor andel processindustri. Varje investering i ny teknik betyder en personalreduktion i ett ofta redan trängt läge. Bergslagen och Norrland torde bli de regioner som mest negativt påverkas av den nya teknikens framfart. Högteknologin har stark anknytning till de stora tätorterna där en bred högskolekompetens och kunskap finns. Följden blir en stark koncentration till storstaden och avfolkning av stora delar av landet.

Den andra sidan av saken är vad som händer i Stockholmsregionen. Tål denna stad de sociala, ekonomiska och miljömässiga konsekvenser som utvecklingen leder till? Hur skall en positiv utveckling för Stockholm kunna åstadkommas? Hur skall människors krav på bra utbildning och tillgång till god kultur, tillräckligt med bostäder och goda boendemiljöer och tillräckliga kommunikationer tillfredsställas? Redan i dag är t. ex. bostadsbristen i Stockholm stor. Omkring 130 000 människor köar för bostäder.

I Skiss till regionplan för Stockholms län förutsätts en stark tillväxt av Stockholmsregionen. Antalet arbetstillfällen beräknas öka med 100 000 fram till sekelskiftet och med lika mycket under den närmaste 20-årsperioden. Detta skall givetvis ske på bekostnad av det övriga landet. Regionplanens förslag främjar i första hand näringslivet medan människors sociala liv och arbetsvillkor kommer i andra hand. Bilismen, stora arbetsplatskoncentrationer och ett ökat tryck på innerstaden har en stor tyngd i förslaget. Ökningen på kollektivtrafik, spridning av arbetsplatser, bostäder och service har inte fått det utrymme som behövs för att kunna främja en god social miljö.

Bilismen har stadigt ökat under senare år i Stockholm. Och den skall, enligt beräkningar, fortsätta att öka. I den s. k. oktoberräkningen från 1985 redovisades 536 000 bilar per dygn i Stockholms innerstad. Fortsätter utvecklingen som hittills kommer bilismen i innerstaden att ha ökat med 30 % fram till år 2000. Man har underlättat för bilismen i Stockholm genom att bygga stora trafikleder och broar. Förutom att antalet bilar ökar så kan bilisterna på dessa trafikleder hålla en hög hastighet, vilket i sin tur medför ökade luftföroreningar och i förlängningen ökad skogsdöd, förorenade vatten och en ökning av sjukdomar.

Det behövs ett nytänkande i samhällsplaneringen där inte bara näringslivets ekonomiska intressen får styra, utan där hänsyn tas till att alla människor tillförsäkras en positiv framtid. Man måste därför starkt ifrågasätta en fortsatt utbyggnad av en region som Stockholm, till att bli en storstadsagglomeration, från Uppsala, över Stockholm och ner till Södertälje-Järna, med miljöförstöring och sociala problem som följd. Planerare och politiker borde ta lärdom av befintliga storstadsmetropolers problem och uniformitet, t. ex. Hamburgs. Om Stockholmsregionen tillåts fortsätta att växa skapas stora problem, både för regionen och för hela landet.

En bra regionalpolitik måste verka för ett allsidigt näringsliv och en jämlik utveckling i hela landet.

Regering och riksdag måste skaffa sig de styrinstrument som ger möjlighet att lägga en helhetssyn på både näringslivets utveckling och människors behov.

Hemställan

Med stöd av ovanstående hemställs

att riksdagen begär att regeringen, med beaktande av vad som anförs i motionen, företar åtgärder för att bryta marknadskrafternas utveckling mot stark befolkningskoncentration resp. avfolkning.

Stockholm den 27 januari 1987

Inga Lantz (vpk)

Tore Claeson (vpk) *Oswald Söderqvist (vpk)*

Jörn Svensson (vpk) *Viola Claesson (vpk)*